

TIETEEN JULKAISUÄHKY

■ Arto Mustajoki

Viesti *publish or perish* on kaikunut tiedemaailmassa viime vuosikymmenet. Kaikki tutkijat tiedostavat, että julkaisut ovat heidän menestyksensä mitta. Jos et julkaise, et voi pitää itseäsi kunnan tutkijana. Jos taas julkaiset jatkuvasti hyvissä lehdissä, sinua arvostetaan, eikä vaan sinua, myös laitostasi ja yliopistoasi arvioidaan sen perusteella, kuinka paljon ja millaisilla foorumeilla tutkijat ovat julkaisseet. Rungas julkaiseminen ei ole vain tutkijan etu, vaan siitä hyötyvät myös julkaisijat. Tieteen julkaisemisesta on tullut laajamittainen bisnes. Maailman 2 000 tärkeintä julkaisijaa julkaisee 23 000 lehdesä 1,4 miljoona tieteellistä artikkelia vuodessa. Erään toisen arvioin mukaan maailmassa ilmestyy 100 000 tieteellistä lehteä. Tämän perusteella voidaan olettaa, että tieteellisten artikkelien kokonaismäärä on ainakin viisi miljoonaa.

Julkaisuaktiiviteetin mittaamisessa on viime aikoina siirretty määrän sijasta laadun korostamiseen. Viranhauissa rajataan arvioitaviksi annettavien julkaisujen määrää ja tutkimuksen arvioinneissa varsinaisena kohteena on vain pieni osa julkaisuja, jotka tutkija saa itse valita. Tästä huolimatta paljon julkaisemisen ihanne elää ja voi hyvin. Kun vielä tutkijoidenkin määrä kasvaa, julkaisuja syntyy kiihtyvällä tahdilla. Eikä tästä voi ketään moittaa, koska tutkijat, laitokset ja yliopistot tekevät juuri sitä, mitä niiden odotetaan tekevän. Heidän työnantajansa – ja rahoittajansa, joita viime kädessä ovat veronmaksajat – voivat olla tyytyväisiä. Kaikki näyttäisi siis olevan hyvin. Vai onko?

Valitettavasti runsas julkaiseminen ei edesauta tieteen kehittymistä. Oikeastaan tilanne on päinvastainen: yletön julkaisujen määrä hidastaa uusien ajatusten ja tieteellisten saavutusten

leviämistä. Tekstin tuottamisesta on tietokoneen ansioista tullut entistä vaivattomampaa, mutta tekstien lukemiseen ei ole olemassa helpottavia laitteita. Ihmisaivojen omaksumiskyky on aivan sama kuin se on ollut aikaisempina vuosisatoina, eikä ihmisten käytössä oleva aikakaan ole lisääntynyt. Tutkijoiden määrän kasvukaan ei takaa kaikille julkaisuille lukijoita, koska lähes kaikki lukevat samoja valikoituja julkaisuja. Tästä johtuen suuri osa tieteellisiä artikkeleita jää kokonaan vaille huomiota. Toisin ilmaistuna: ne saatavat olla tutkijalle itselleen meriitti, mutta niillä ei ole minkäänlaista vaikutusta tieteen kehittämiseen.

Jos kerran valtavasta julkaisujen määrästä ei ole varsinaista hyötyä tieteen edistymisen kannalta, kannattaa tehdä ajatusleikki ja kysyä, mitä seuraisi, jos maailmassa julkaistaisiinkin vuosittaisen viiden miljoonan tieteellisen artikkelin sijasta puoli miljoonaa artikkelia. Miten tämä vaikuttaisi tieteen kehittämiseen ja tutkijoiden elämään? Olisiko siitä minkäänlaista haittaa? Voidaan ajatella, että julkaisematta jäävien neljän ja puolen miljoonan julkaisun joukossa on kultajyviä, jotka veisivät tiedettä eteenpäin. Myös tieteen diversiteettikin kaventuisi. Nämä ovat tärkeitä näkökohtia, mutta valitettavasti tilanne on tälläkin hetkellä yhtä huono. Julkaisu-tilanne on tälläkin hetkellä yhtä huono. Julkaisu-tilanne on tälläkin hetkellä yhtä huono. Julkaisu-tilanne on tälläkin hetkellä yhtä huono. Julkaisu-tilanne on tälläkin hetkellä yhtä huono. Julkaisu-tilanne on tälläkin hetkellä yhtä huono.

Entä mitä kaikkea hyödyllistä seuraisi vähemmästä julkaisemisesta? Ensinnäkin tutkijat ehtisivät lukea paremmin muiden tutkijoiden tutkimustuloksista, näin välttyttäisiin toistamasta sitä,

mitä muut ovat jo tehneet. Toisin ilmaistuna: tieteen kumulatiivisuus toteutuisi paremmin. Julkaisujen määrän supistaminen auttaisi tutkijoita välttämään kiusauksen pirstoa omat tutkimustuloksensa useisiin artikkeleihin. Vähempi julkaisujen määrä antaisi ehkä aikaa seurata oman suppean tutkimusalan ulkopuolella tapahtuvaa tieteen kehitystä. Tämä lisäisi tutkijoiden yleisivistystä ja antaisi virikkeitä tieteiden rajat ylittävälle tutkimukselle.

Lisääntyvälle työajalle olisi varmasti monenlaisia muutakin käyttöä: tutkijat voisivat antamuksellisemmin paneutua jatko-opiskelijoiden ohjaamiseen, valmistella paremmin luentonsa, tutustua kunnolla kokouspapereihin ennen palavereja tai viettää vaikkapa pari lomapäivää kumppaninsa ja lastensa kanssa.

Diagnosi on siis tehty, seuraava vaihe on pohtia lääkitystä. Kuten niin monet muutkin yhteiskunnalliset ongelmat, tieteellisten julkaisujen määrän radikaali vähentäminen vaatisi kovia lääkkeitä. Periaatteessa niitä olisi olemassakin: voitaisiin tavalla tai toisella rajoittaa julkaisujen määrää. Tämä on kuitenkin lääke, jota ei haluta antaa eikä ottaa. Näin tieteellisten julkaisujen määrä jatkaa väijäämätöntä kasvuaan – ja julkaisuähky sen kun pahenee.

Kirjoittaja on venäjän kielen professori ja Suomalaisen Tiedeakatemian esimies.

Vanhan kirjallisuuden päivät

Vammalassa 27.-28.6.2008
teemana Waltari

-Mielenkiintoisia seminaareja

Puhujina mm.

**Sauli Niinistö, Sirpa Kähkönen,
Paavo Lipponen, Tarmo Kunnas,
Kaari Utrio, Matti Kassila**

-60 antikvaarista kirjanmyyjää

-Yli 40 esittelypistettä

-Kirjahuutokauppoja

-Näyttelyitä

-Lasten omat kirjapäivät

-Tämän runon haluaisin kuulla
Lausujina Seela Sella ja
Veikko Honkanen

Tilaa ilmainen esite numerosta
050 301 5547
tai osoitteesta vkp@vammala.fi
Ohjelma myös
kotisivuillamme osoitteessa
www.vanhankirjallisuudenpaivat.com

Tapahtumaan vapaa pääsy.

